GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE IN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 36. *Lunĭ, Marţĭ 17 Februariu (1 Martie).* 1887.

Braşovŭ, 16 Februariu 1887.

Avemŭ de gând ca în viitorŭ, în numerii ce aparŭ Lunea, sĕ dămŭ şi câte o mică revistă asupra evenimentelorŭ mai importante de peste sĕptĕmână.

Incepemŭ cu acéstă revistă adĭ, şi fiindcă omului întotdéuna îi e cămaşa mai aprópe, amŭ trebui sĕ ne ocupămŭ mai ântêiu de ceea ce s'a lucratŭ în sînulŭ nostru, alŭ Românilorŭ din Transilvania şi Ţéra ungurescă.

E vorba aicĭ înainte de tóte de lucrarea pe terênulŭ vieţei publice politice, de aceea credemŭ că nu se va minuna nimenĭ dintre cetitorii noştri, décă va audi, că în sĕptĕmâna trecută nu s'a sĕvêrşitŭ în sînulŭ nostru nicĭ o faptă politică demnă de înregistratŭ. Scimŭ că la noi nu se lucréză nimicŭ cu lunile şi cu anii, cine ar pretinde dér fapte în cursulŭ unei sĕptĕmânĭ?

Cumcă timpurile suntŭ „critice“, o scie şi o simte fiecare; ar însemna însĕ a comite unŭ atentatŭ asupra încrederei în multŭ cântata „vitalitate a Românului,“ dacă ai pretinde dela careva sĕ se mişce, sĕ mai dea semne de viéţă naţională. Lumea la noi a începutŭ a se mulţămi cu câte o producţiune literară şi cu câte o serată séu unŭ balŭ, după care audi esclamărĭ: că Românulŭ încă totŭ mai trăiesce.

Nu-i vorbă şi acestea suntŭ nisce frumóse şi preţióse semne de viaţă, nu credemŭ însĕ că fruntaşii poporului nostru ne vorŭ puté dovedi, că numai cu producţiunĭ şi cu balurĭ unŭ poporŭ şi-a recâştigatŭ vre-odată drepturile sale politice-naţionale.

Norocŭ cu Mocsáry, că mai reîmprospĕtéză încâtva cestiunea drepturilorŭ şi aspiraţiunilorŭ nóstre, căcĭ „luptătorii“ noştri, parlamentarĭ şi extra-parlamentarĭ, se ferescŭ de ea, păr'că arŭ fi fermecaţĭ.

In schimbŭ însĕ facŭ destulă gură şi destulŭ sgomotŭ Ungurii, cu tóte că acésta nu se potrivesce nicĭ cu posiţiunea lorŭ „tare“ şi dominantă în statŭ, unde le au tóte pe mână, nicĭ cu importanţa lorŭ numerică, nicĭ cu starea visteriei statului, nicĭ cu pericolele ameninţă din afară. Dér ei strigă mereu şi se afirmă, în parlamentŭ ca şi în pressă, în academiă ca şi 'n kulturegyleturĭ, în comitatŭ ca şi 'n comună, în întru faţă cu naţionalităţile şi cu Croaţia ca şi în afară faţă cu Austria şi cu popórele Orientului.

Cea mai nouă debutare şi afirmare este a deputaţiunei ungurescĭ în cestiunea cvotelorŭ faţă cu Austria. E vorba ca acum, după ce s'au risipitŭ sutele de milióne, Szapary şi Tisza mai scie cum, sĕ câştigămŭ unŭ milionŭ şi jumĕtate pân' la două milióne delaAustria. Norocŭ sĕ-i dea Dumnedeu deputaţiei ungurescĭ, căcĭ aşa totŭ mai putemŭ nădăjdui ca a şéptea generaţiă sĕ plătéscă mai puţine dărĭ. Numai Austria de s'ar învoì.

Inainte cu 16 anĭ, când s'a încorporatŭ la Ungaria graniţa militară, s'a stabilitŭ ca din cheltuielele comune ale monarchiei sĕ se scadă două procente, pe care sĕ le plătéscă Austriei ca unŭ felŭ de despăgubire, pentru că Ungaria a întratŭ în posesiunea dărilorŭ ce le încassa din graniţă mai înainte ministeriulŭ de rĕsboiu, şi a complexului de pădurĭ cu o estindere de optŭ sute de mii jughĕre. Până acum Ungaria a plătitŭ aceste două procente, acum însĕ deputaţiunea ungurescă a cvotelorŭ pretinde sĕ se casseze cvota anuală de două procente şi întréga cvotă a Ungariei la cheltuielele comune sĕ fiă redusă dela 31. 4 procente la 30 procente.

Judecândŭ după impresiunea, ce a produs'o asupra pressei din Austria noua pretensiune, deputaţiunea ungară se póte aştepta sĕ priméscă dela Austriacĭ unŭ rĕspunsŭ puţinŭ măgulitorŭ la nunţiulŭ sĕu. „Niciodată“ — scrie „N. fr. Presse“ — nu va sacrifica Austria acelŭ contractŭ, care îi asigură procentele din vorbă: Ungurii potŭ sĕ vorbéscă câtŭ vorŭ voì, noi Austriacii nu ne vomŭ spăria şi ne vomŭ sci ferì de logica învechită, care se sfĕrşesce totdéuna cu refrenulŭ: Ungaria domnesce, déră nu plătesce.

Fóia memorată mai numesce nunţiulŭ deputaţiunei ungare unŭ „actŭ de îngâmfare şi de cutezanţă, pentru care rĕu şi-a alesŭ momentulŭ Ungaria“, şi asigură că în respingerea lui vorŭ fi una tóte popórele Austriei, „deşi altfeliu nu trăiescŭ în bună înţelegere“.

Câtŭ pentru neînţelegerĭ şi desbinărĭ, ele suntŭ cu carulŭ şi în Austria. Acum ne dau Germanii austriacĭ probele cele mai próspete, căcĭ „clubulŭ germanŭ“ s'a spartŭ şi s'a divisatŭ în fracţiunĭ. Nemulţumirea vine de acolo, că clubulŭ a fostŭ prea reservatŭ şi n'a profesatŭ o „politică naţională germană“ destulŭ de pronunţată, cum arŭ fi doritŭ unii membrii ai lui, carĭ au renunţatŭ de multŭ la idea de statŭ austriacŭ. — Dér cu ocasiunea desbaterei creditului de 12 milióne pentru armarea glótelorŭ şi a Landwerului se uniră odată tóte partidele şi fracţiunile din parlamentŭ şi votară creditulŭ unanimŭ.

— In totŭ decursulŭ sĕptĕmânei trecute pressa europénă s'a ocupatŭ cu *alegerile din Germania* şi cu resultatulŭ lorŭ. Primirea septenatului e asigurată, nimenĭ nu crede însĕ că şi pacea ar fi asigurată. Nu numai Francesii, dér şi Ruşii se ocupă acum cu „secretulŭ viitorului rĕsboiu“. Adĭ sĕptĕmână a debutatŭ diarulŭ diplomaţiei rusescĭ „Nord“ din Bruxela c'unŭ articulŭ fórte remarcabilŭ dicêndŭ, că Rusia trebue sĕ-şi întórcă privirile dela Bulgaria spre apusŭ, unde se petrecŭ lucrurĭ însemnate, Rusia nu póte suferi ca Francia sĕ fiă cu totulŭ sdrobită într'unŭ nou rĕsboiu cu Germania.

Diarele rusescĭ în genere suntŭ de părere, că prin alegerile în Germania nu s'a schimbatŭ situaţiunea şi nu au devenitŭ mai micĭ şansele unui rĕsboiu. „Novosti“ prevede, că Bismarck îşi va mai înăspri încă politica sa de păn'acum faţă cu Francia şi că astfelŭ va silì pe celelalte puterĭ, a sta totŭ cu arma la piciorŭ, în starea anormală de adĭ.

Frumóse prospecte pentru „echilibrarea“ financelorŭ statelorŭ, pentru progresulŭ economicŭ şi bunăstarea popórelorŭ. Putemŭ sĕ gratulămŭ noului ministru de finance ungurescŭ Tisza Kalman.

„E vorba pretutindenĭ numai de „viitorulŭ rĕsboiu,“ dér cum rĕmâne cu viitórea libertate a popórelorŭ? In Germania au fostŭ bătuţĭ liberalii la alegerĭ, dér au eşitŭ învingĕtorĭ naţionalŭ-liberalii, carĭ se 'nchină lui Bismarck. Cine va pune adĭ stavilă reacţiunei? Bismarck mână în mână cu Papa învaţă pe Germanĭ, că datoria lorŭ cetăţenéscă şi morală culminéză în a se supune orbesce *puterei.* Sĕrmană libertate germană, ce timpurĭ ai mai ajunsŭ!

Francesii au statŭ la pândă şi inimile le-au saltatŭ de bucuriă vĕdêndŭ desastrulŭ guvernului germanŭ la alegerĭ în Elsaţia-Lotaringia. „Germania, dicŭ ei, póte avé totŭ, jugulŭ soldătescŭ, suprimarea libertăţii cuvêntului, sugrumarea ideilorŭ, numai inima poporului francesŭ pe care l'a anecsatŭ, nu-o va avé niciodată.“

Acésta manifestare a simpatiei pentru Elsaţia póte sĕ-i coste încă pe Francesĭ multŭ sânge, căcĭ se crede, că Bismarck nu se va odihni până ce nu va avé rĕsboiulŭ cu ei.

— De o mare importanţă pentru casulŭ unui rĕsboiu francesŭ-germanŭ este viitórea atitudine a *Italiei.* Crisa ministerială în Roma însĕ nu mai încetéză. Depretis n'a putută forma cabinetulŭ. Contele Robilant nu vrea sĕ priméscă. Trăgănarea acésta e unŭ semnŭ, că Italia nu e decisă ce atitudine sĕ ia în casulŭ unui viitorŭ conflictŭ europénŭ.

Desbaterea bugetului cultelorŭ şi instrucţiunei.

In şedinţa dela 19 Februarie între alţii vorbì

Paul *Hoitsy*, care intervine pentru sciinţele naturale în scólele medii şi dice că chiar mediculŭ trebue sĕ inveţe mai multă matematică decâtŭ limbă grecéscă. Elŭ nu găsesce mai multŭ elementŭ de cultură în aventurile destrăbălate ale deilorŭ clasicităţii, decâtŭ în eternele frumseţĭ şi misterie ale naturei. La Grecĭ viéţa era unŭ jocŭ uşorŭ, la noi e împlinirea unorŭ grele datorii. Noi predicămŭ tinerimei, că lucrulŭ nobilitéză, cei vechĭ considerau lucrulŭ ca ceva înjositorŭ. Noi trebue sĕ folosimŭ puterile naturei în serviciulŭ omenirei. Speră că ministrulŭ nu va mai stărui pe lângă sistemulŭ de adi şi că va consulta pe oricare, numai pe profesorĭ nu, (Ilaritate).

Carol *Nendtvich* e contrarŭ alŭ scólelorŭ reale. fiindŭ că elŭ ca profesorŭ la politechnică a esperiatŭ, că studenţii eşiţĭ din gimnasiu suntŭ multŭ mai capabilĭ şi mai destoinicĭ, decâtŭ abiturienţii scólelorŭ reale. Vorbitorulŭ se declară contra încărcării scolarilorŭ cu obiecte şi se plânge în contra puţinei plăcerĭ de a ceti a publicului din patriă. Opurĭ scienţifice n'au nicĭ unŭ publicŭ la noi. Când Macaulay a datŭ la lumină istoria Angliei in 3 ore s'au vêndutŭ în Londra 10,000 esemplare din volumulŭ primŭ, pe când la noi la apariţiunea volumului alŭ treilea alŭ istoriei lui Szalay, deşi editorulŭ a împărţitŭ 18,000 apelurĭ, numai doi subscribenţĭ s'au anunţatŭ.

Franz *Pulszky* polemiseză contra tuturora, ia în rîsŭ pe cei cu geniulŭ ungurescŭ. (Strigărĭ în stânga estremă: Bine s'a disŭ!) Da, însĕ nu s'a spusŭ din ce constă geniulŭ ungurescŭ. In ce zace particularitatea Ungurilorŭ? Germanii, Francesii, Italianii, tóte celelalte naţiunĭ se cunoscŭ uşorŭ! der décă ar veni cineva în acestă cameră, unde e representată flórea Ungariei (Ilaritate), abia şĭ-ar puté face ideă despre tipulŭ ungurescŭ. Dér lucrulŭ principalŭ nu e nicĭ tipulŭ ungurescŭ, ci cultura ungurescă. Elŭ rogă pe ministru sĕ nu se uite în gura nimĕrui, ci sĕ mérgă înainte pe calea apucată, pe care se dovedescŭ frumóse resultate. Primesce bugetulŭ. (Vii aplause 'n drépta).

Franz *Fenyvessy* dice că în Ungaria nu e nicĭ unŭ simţŭ pentru artele plastice. Sĕ se 'nveţe tinerimea a respecta pe artiştĭ. Ministrulŭ sĕ lucreze în acestă direcţiune.

In şedinţa dela 21 Februarie venì în desbatere instrucţiunea poporală.

Benedict *Gondocs* votéză bugetulŭ, dér nu e mulţămitŭ cu scólele poporale. (Ministrulŭ Trefort: Nicĭ eu! Ilaritate). Se 'nveţă pre multŭ, de aceea sciu puţinŭ copii. In Germania se pune pondŭ pe cartea de cetire. Aşa ar trebui sĕ fiă şi la noi, căcĭ acolo se găsesce totŭ ce e de doritŭ. Ministrulŭ a promisŭ că în înţelegere cu ministrulŭ de comerţŭ va stabili materia agricolă pentru o carte poporală. Der nu s'a făcutŭ nimicŭ. A promite e frumosŭ, dér a ţiné promisiunea e şi mai frumosŭ. (Viă ilaritate). In Francia guvernulŭ a dispusŭ sĕ se'nveţe agricultura în tóte şcólele, dela cea poporală până în cea superióră. Décă nu crede ministrulŭ, ĭi-arată negru pe albŭ (Furtunósă ilaritate). In ţinuturĭ unde preponderéză agricultura, ministrulŭ sĕ pună pondŭ pe obiectele agricole, ér unde preponderéză comerţulŭ, pe obiecte comerciale. Vedemŭ dóră cum prosperéză fii lui Israelŭ cu comerţulŭ. (Furtunósă şi generală ilaritate). Sĕ'i imitămŭ.

Iuliu *Lukats* e nemulţămitŭ că Croaţii de pe insula Mur, deşi simtŭ unguresce (?) suntŭ cruţaţĭ şi nu se instruescŭ din destulŭ în limba ungurescă. Guvernulŭ sĕ înfiinţeze în Fiume unŭ asilŭ de copii. Guvernulŭ croatŭ nu face nimicŭ pentru Ungurii din Croaţia-Slavonia.

Emeric *Szalay* propune sĕ se'nveţe pomologia şi oenologia în scólele poporale din ţinuturile vinicole.

Ministrulŭ *Trefort* dice că face totŭ ce póte. Décă din unele obiecte nu se face destulŭ suntŭ de vină în-

vĕțătorii. Sĕ ne cultivămŭ mai ântéiu invĕțătorii noștri. In insula Murŭ suntŭ 17 scóle de statŭ. Va face și în viitorŭ totŭ ce va puté. — Postulŭ de 1.500,000 fl. se voteză.

Iosef *Barla* dice că din 20,570 învĕțătorĭ, numai 64.6 procente suntŭ inscriși la institutulŭ pensielorŭ. Vorbesce de abusurile ce se comitŭ la acestŭ institutŭ. Ca unŭ învĕțătorŭ sĕ capete pensia întregă, trebue sĕ ajungă etatea lui Matusalem. Vĕduva unui învĕțătorŭ, care a servitŭ 56 de anĭ, a fostŭ respinsă cu pretenția ei la pensiă, spunêndu-i-se că nu suntŭ banĭ. Acésta provine de acolo, că ministrulŭ cheltuesce tóte fondurile posibile pentru ridicare de palate.

Ministrulŭ *Trefort* dice că de unde nu suntŭ banĭ nu póte da. Ce e posibilŭ se face. Elŭ pregătesce deja revisuirea legei pensiunilorŭ.

Astfelŭ s'a terminatŭ desbaterea bugetului cultelorŭ, care a fostŭ votatŭ, ér Trefort părăsi camera în strigătele mamelucilorŭ de „eljen«, veselĭ că cu banii Nemaghiarilorŭ se susțină scólele unguresci.

SCIRILE DILEI.

„Familia« din Oradea mare ne aduce îmbucurătorea scire, că P. S. S. *Mihailŭ Pavelŭ*, Episcopulŭ diecesei *Oradei mari*, a dăruitŭ încă 50,000 fl. v. a. pentru scopurile culturale ale diecesei sale. Acéstă sumă, adăugendu-se la cele 80 000 fl., pe care P. S. Sa le dăruise mai nainte totŭ pentru acelașĭ scopŭ, facŭ la olaltă 130,000 fl. Acestŭ capitalŭ frumosŭ este destinatŭ pentru ajutorarea gimnasiului românescŭ din Beiușŭ, a căruia esistența este prin acésta asigurată pentru totdeuna. De observatŭ este, că P. S. Sa, afară de aceste 130,000 fl., a dăruitŭ mai nainte încă alte 20,000 fl. în folosulŭ internatului de băeți din Oradea mare. — Asemenea marĭ și nobile fapte vorbescŭ de sine. Dea Dumnedeu sĕ se bucure P. S. Sa și de fructele faptelorŭ sale!

—x—

O telegramă din Viena comunică, că principele de coronă *Rudolfŭ* va merge la Berlinŭ spre a presenta împĕratului *Wilhelm*, cu ocasiunea a 90-a aniversărĭ a nascerei sale, felicitările împĕratului Franz-Iosef.

—x—

Sub titlulŭ: *„Intr'unŭ salonŭ românescŭ“* a apărutŭ sĕptĕmâna trecută unŭ articulŭ de foiletonŭ în diarulŭ beletristicŭ maghiarŭ din Budapesta »Fövárosi Lapok«. Autórea acestui articulŭ este d-na *Louise Harmath*, care descrie o serată la d-lŭ *Teochar Alexi* din Brașovŭ, unde mărturisesce că a găsitŭ o societate românéscă frumósă și cultă. „Eu — dice între altele autorea — am avutŭ ocasiă adeseorĭ sĕ facŭ parte din societățĭ române de frunte și totdeuna am fostŭ intempinată cu o manieră și cultură domnéscă. E faptŭ, că dênșii țînŭ la instituțiunile, la limba maternă și la literatura lorŭ, care se desvoltă repede, și-șĭ pădescŭ cu temere tradițiunile lorŭ de înrîurirĭ străine, dér acéstă însușire caracteristică este a se respecta și nu a se desaproba; ea arată vitalitatea rassei.«

—x—

Negociările începute de ministrulŭ Tisza cu Rotschild pentru contractarea unui împrumutŭ au rĕmasŭ fără resultatŭ. Rotschild a declaratŭ, că nu-i place sĕ facă operațiunĭ de creditŭ înainte ca situațiunea politică sĕ se fi limpeditŭ. Guvernulŭ ungarŭ are pentru momentŭ trebuință de 40 milióne florinĭ, afară de creditele ce vorŭ fi votate de delegațiunĭ. — Cum vedemŭ, guvernulŭ unguresců și-a mâncatŭ omenia la creditorĭ.

—x—

Ni se scrie din *Aradŭ*: *„Balulŭ românŭ din Aradŭ* a succesŭ splendidŭ; întrênsulŭ s'a personificatŭ poesia vieții și farmeculŭ rassei nóstre, care ca și o lavină duce cu sine gândurile și inimile ce-i stau în cale. Par'că dinele din poveștĭ s'au pogorîtŭ sĕ insceneze unŭ raiu nocturnŭ pe pămentŭ. Și nu a fostŭ numai lustrulŭ înfățișeriĭ esterne acéta, ce a făcutŭ farmeculŭ acestui balŭ, ci mai alesŭ disposiția internă ce revĕrsa în abundante rade de pe fețele „frumóse, vie și zimbitóre.“ Acestŭ punctŭ culminantŭ este unŭ bunŭ augurŭ pentru regenerarea societății nóstre multŭ cercată de „intrigă și ură.“ Chiarŭ numĕroșii streinĭ cu comitele supremŭ în frunte păreau a fi transportațĭ de farmeculŭ tabloului ce-lŭ oferea o societate atâtŭ de alésă și atâtŭ de animată, și mai dicemŭ și atâtŭ de românéscă, cu costumele naționale, ingeniósa creațiune estetică a poporului românŭ. Dér sĕ nu uitămŭ nicĭ de prosa vieții: venitulŭ curatŭ face 'aprópe 400 fl., încă unŭ eclatantŭ votŭ de încredere pentru comitetulŭ arangiatorŭ.«

—x—

Mai mulțĭ locuitorĭ din *Basahidŭ* s'au dusŭ în Becicherecului mare, ca sĕ se plângă fișpanului în contra judelui din acea comună, Alex. *Jankovici*, care cu ocasiunea alegerei de jude de deunădĭ a maltratatŭ pe persónele neplăcute lui, le-a arestatŭ și le-a transportatŭ la Chichinda mare. Din partea secretariatului fișpanalŭ li s'a promisŭ Basahidenilorŭ, că se va ordona o grabnică și aspră investigațiune.

—x—

Sub titlulŭ *»Lume germană în Aradŭ«* scrie fóia coșutistă din Clușiu: „Reuniunea de ajutorare a bolnavilorŭ din Aradŭ“ și-a ținutŭ de curêndŭ adunarea sa anuală, la care spre marea rușine a orașului martirilorŭ tóte s'au petrecutŭ nemțesce. Nemțesce s'a cetitŭ raportulŭ secretarului și nemțesce a condusŭ președintele tractările. Unŭ membru a începutŭ sĕ vorbéscă unguresce, dér președintele nu l'a lăsatŭ sĕ vorbéscă, ca și când Aradulŭ ar zăcea în mlaștinele Flandriei.« — Ce sĕ-i facĭ, decă Aradulŭ nu e unguresců! Și apoi nicĭ în »Maghiaria« nu se află. Asta ar trebui s'o scie cătrănița din Clușiu.

—x—

Considerândŭ faptulŭ, că opiniunea publică se alarmeză fórte ușorŭ de înarmările de rĕsboiu și mĕsurile, ce trebue sĕ se ia chiar și în timpŭ de pace pentru instruirea trupelorŭ, le privesce ca pregătirĭ de mobilisare, ministrulŭ comunŭ de rĕsboiu a încunosciințatŭ comandele, dice »N. W. T.«, ca obicînuitele *mobilisărĭ de probă* ale artileriei și cavaleriei sĕ nu se facă în primăvéra acésta, rĕmânêndŭ ca, din causa raporturilorŭ politice, sĕ se facă în altŭ timpŭ mai potrivitŭ.

—x—

Tribunalulŭ din *Cincĭ-Bisericĭ* a condamnatŭ la mórte prin spêndurare pe ucigașii Miloș Josimovici și Jovan Dimitrovicĭ. Condamnații și apĕrătorulŭ lorŭ au apelatŭ.

—x—

Profesorulŭ Iosef *Loncsar* dela academia de dreptŭ din *Cincĭ-Bisericĭ* a fostŭ suspendatŭ pe cale disciplinară din postulŭ sĕu, precum spune »Bud. Journ.«, în urma unei declarațiunĭ ce a publicat'o într'o fóiă de acolo unulŭ din ascultătorii sĕi, anume Desider Egri. In declarațiune se dice, că Loncsar submineză conseceventŭ moralitatea ascultătorilorŭ sĕi și în prelegerile sale represintă principii, care négă pe Dumnedeu. Profesorulŭ va fi trasŭ la rĕspundere în dilele acestea și spre a combate acusațiunea acésta a chematŭ ca martorĭ unŭ mare numĕrŭ din foștii sĕi scolarĭ, carĭ adĭ se află într'o posițiune respectată.

—x—

Secretarulŭ ministerialŭ Damianŭ *Dragonescu*, inspectorŭ centralŭ alŭ gardei financiare, a fostŭ decoratŭ prin pré înalta decisiune cu crucea de cavalerŭ alŭ ordinului »Franciscŭ Iosefŭ«, pentru meritele sale pe têrêmulŭ administrațiunei financiare.

—x—

In unele comune din comitatulŭ *Gömör* e lucru periculosŭ, când încrederea publică închină spre vre-unŭ alesŭ și vrea sĕ-lŭ ridice la demnitatea de jude localŭ. In casŭ de refusŭ are sĕ plătéscă 100 fl. amendă — mulțĭ banĭ în aceste timpurĭ rele — și în casŭ de primire adorata soțiă face unŭ spectacolŭ cumplitŭ și cu pacea din casă s'a isprăvitŭ. Damele adecă și-au câștigatŭ convingerea nu tocmai nentemeiată, că demnitatea curulă a judelui oferă numai pricină binevenită la dese libațiunĭ și de aceea se opunŭ ridicărei în rangŭ a bărbațilorŭ lorŭ. In Veszveres femeile au provocatŭ o rĕscólă formală, cele mai cutezătóre au pĕtrunsŭ chiar în casa comunală și au protestatŭ în contra primirei vre-unui oficiu din partea bărbaților lorŭ, căcĭ în casŭ contrarŭ nu-i mai lasă sĕ între în casă! Și bravii bărbațĭ precum se prevede se vorŭ supune!

—x—

Diarele poloneze din Lembergŭ află, că doi împiegațĭ ai căilorŭ ferate din acelŭ orașŭ, acusațĭ că facŭ spionagiu și că provócă agitațiunĭ în favórea Rusiei, au fostŭ arestațĭ.

De sub Craiva, Februarie 1887.

Onorate d-le Redactorŭ! Atâtŭ în fóia maghiară guvernamentală „Kolozsvár“, câtŭ și în „Budapesti Hirlap“, cetindŭ o notiță despre o defraudare mai mare ce s'ar fi comisŭ în dauna clerului rom. cat., am devenitŭ curiosŭ sĕ sciu, încâtŭ este întemeiată acea scire.

In dilele acestea âmblândŭ pe la Alba-Iulia, am aflatŭ din isvorŭ demnŭ de credință, că canoniculŭ Beke Antal, care a avutŭ sub chivernisirea sa fondulŭ bisericei cathedrale și alŭ astronomiei Batyányiane, prin jocŭ neiertatŭ la bursă a daunatŭ acele institute cu suma de peste 95,000 fl. v. a.

Puținŭ ne importă dauna, ce au suferit'o acele 2 fondațiunĭ, căcĭ noi nu amŭ trasŭ și nu tragemŭ nicĭ unŭ folosŭ din acele, dér e straniu lucru și bătătorŭ la ochĭ, când unŭ demnitarŭ bisericescŭ pre lângă venitele cele marĭ, ce le-a avutŭ și le are, merge până a defrauda banĭ publicĭ și totuși asprimea legei sĕ nu-lŭ pótă ajunge.

Mare e desfrâbălarea în țera întrégă și imoralitatea se pare că este purtată pe aripĭ; ba mai multŭ, ómenii, carĭ o profeséză, suntŭ distinșĭ și înaintațĭ.

Astfelŭ și canonicului Bede se legănă în speranța, că va fi numitŭ archiepiscopŭ rom. cat. în Bucuresci, dér monsignorulŭ Palma făcêndu-lŭ sĕ mai aștepte era acum sigurŭ, că va fi numitŭ episcopŭ în Beszterczebánya, pentru că d-lŭ Trefort ilŭ pórtă pe palme.

Abia c'unŭ anŭ înainte înaltulŭ regimŭ a decoratŭ pre d-lŭ canonicŭ Beke cu ordinulŭ coronei de ferŭ. P'atuncĭ nu defraudase decâtŭ vre-o 28.000, ér acum ți potŭ da și toiagulŭ pastoralŭ, căcĭ cum l'ar lăsa sĕ fiă de rușinea lumei, deórece totă lumea scie că e Săcuiu neaoșŭ, și că prin urmare este de némŭ privilegiatŭ.

Prin Alba-Iulia se vorbesce, că Beke tratéză rĕu cu țĕranĭ Românĭ câțĭ lucră în brazda lui. Spiritulŭ blândeței și iubirei deaprópelui se vede că nu-lŭ prea caracteriseză.

Acestŭ domnŭ canonicŭ se dice că mai are »meritulŭ“, că catedra pentru limba și literatura română dela gimnasiulŭ rom. cat. din Alba-Iulia s'a cassatŭ și pentru aceea s'a pututŭ avênta în iubirea nemărginită a d-lui Trefort.

FOILETONU.

Satira în genere și în specie.

Satira la Românĭ.

(Conferința d-lui G. Marianu ținută în séra de 8 Februarie 1887 la Ateneulŭ din Bucuresci.)

Conferențiarulŭ se întrebă la începutŭ, decă acéstă cestiune literară a d-sale póte avea locŭ în mijloculŭ atâtorŭ tese de interesŭ socialŭ și politicŭ, carĭ atragŭ pe toțĭ, și recunósce că *da*. Și anume, pentru că satira nu esistă decâtŭ acolo, unde e corupțiă și pentru că la noi corupția, încuibată dela fanarioțĭ, s'a rădicatŭ mereu prin *machiavelismurĭ*; în sfirșitŭ pentru că acestei bóle póte i-ar conveni numai medicamentulŭ eroicŭ alŭ satirei.

Satira e totŭ așa de vechiă ca și corupția; a fostŭ bună și folositóre când scopulŭ i-a fostŭ lovirea vițiilorŭ, a fostŭ rea când scopulŭ i-a fostŭ atacarea meritului.

După o mică discusiune asupra faptului: decă satira a începutŭ la Grecĭ sĕu la Romanĭ, părerea întâia fiindŭ susținută de Eliade și a doua de d. Odobescu, conferențiarulŭ se unesce cu cea întâia, dând ca esemple pe Archiloch și pe Aristophanes, geniulŭ Eladei corupte.

După Eliadŭ, satira nepersonală e a Romanilorŭ și cea adevĕrată satiră e cea creștină.

La Roma, satira a trecutŭ prin trei fase: comediă poporală, nu amestecŭ de glume, și în urmă poesiă cu regulĭ stabilite. Ca esemple: Lucilius, Varro, Persius, etc. Ca fruntașĭ avemŭ pe Horatius și pe Juvenalis.

Satira modernă se aseamĕnă cu cea antică, numai că se póte arĕta și prin prosă și prin comedii și prin gravurĭ. Suntŭ satire filosofice, religiose, literare, de moravurĭ, politice și personale. Acestea din urmă sunt odióse Școla lui Aristophanes, elŭ mai mare în astă privință, a încercatŭ sĕ fiă introdusă și la noi, dér n'a prinsŭ rĕdăcinĭ; pentru că aceia, carĭ scriu din interesŭ personalŭ sĕu de partidŭ, lovindŭ familia și meritulŭ, *decă pentru câtva au produsŭ rîsulŭ, curêndŭ însĕ rĕmânŭ pedepsițĭ de opiniunea publică și disparŭ cu totulŭ.*

*

Satira română are caracterulŭ celei romane în ceea ce privesce decența. La noi, cele mai plăcute suntŭ satirile de moravurĭ, satirele literare și cele politice.

Stilulŭ în care s'au scrisŭ a fostŭ familiarŭ. Cu câtŭ literatura a făcutŭ progrese, cu atâta stilulŭ s'a presăratŭ cu ironiă fină și cu causticitatea propriă națiunii nóstre. Acesta mai alesŭ în cele politice, carĭ suntŭ și cele mai multe.

Noi amŭ datŭ probă de mai multŭ curagiu cetățenescŭ decâtŭ strămoșii noștri. Juvenalis n'a scrisŭ rĕu de împĕratŭ decâtŭ după mórtea lui; Eliade însĕ a avutŭ curagiulŭ sĕ scrie *Măceșulŭ și Florile* sĕu *Cântecŭlŭ Ursului* într'unŭ timpŭ, când ursulŭ n'avea decâtŭ sĕ mormăe pentru a ne face sĕ intrămŭ în gaură de șerpe.

*

Satira la noi s'a desvoltatŭ forte de timpuriu și de mulțĭ scriitorĭ. Bolintineanu chiar a scrisŭ satire. Alecsandri n'a făcutŭ poesii satirice, dér a scrisŭ comedii biciuitóre.

In fruntea satiricilorŭ conferențiarulŭ pune pe Eliade.

Timpulŭ nepermițêndu-i sĕ le cerceteze, citéză: *„Măceșulŭ și Florile“*, *„Tandalida“*, *„Unŭ muieroiu și o femeiă“*, *„Poetulŭ urlătorŭ“* ce strigă contra guvernului până apucă osŭ, *„Poetulŭ intimŭ“*, *„Poetulŭ dinasticŭ“*, decă a fostŭ la noi sĕu mai este vre-unulŭ, *„Poetulŭ republicanŭ“* *„Foile și Cărbunele“*, *„Muscele și Albinele“*, etc. etc.

Vrea însĕ sĕ vorbéscă mai pe largŭ despre câțiva.

*

Incepe cu *Costache Bălăcescu*. Elŭ, ca și *Faca*, nu a avutŭ pretensiune de autorŭ și nicĭ nu credea că va deveni scriitorŭ însemnatŭ. Cu puținele lorŭ scrierĭ,

»Kulturegylet“-ulŭ din Clușiu i-ar pute veni acuma în ajutorŭ. *Ampoitanulŭ.*

Clușiu, 26 Faurŭ 1887. n.

Onorate D-le Redactorŭ! 'Mĭ iau voiă a Vĕ raporta despre *concertulŭ și balulŭ românŭ de aicĭ* arangiatŭ din partea orășenilor românĭ de aicĭ, după ce tinerii studențĭ universitarĭ, lipsițĭ adĭ de-o societate recunoscută, cum a fostŭ societatea de lectură „Iulia,“ nu prea suntŭ în stare a se apuca de așa ceva pe risiculŭ propriu. Idea de a se manifesta totușĭ viéța socială română în Clușiu, în orĭce împregiurărĭ a fostŭ și va fi totdeauna salutară.

Concertulŭ s'a începutŭ la 8½ ore sera. Reduta orășenéscă era îndesuită de unŭ publicŭ românŭ alesŭ. Așteptarea a fostŭ curmată la aparițiunea tinerilorŭ din corŭ, carĭ au esecutatŭ primulŭ și mai târdiu ultimulŭ punctŭ alŭ programeĭ (»Cântecŭ vênătorescŭ« de Tudor Flondorŭ, apoi „Seninŭ și furtună“ de I. Vorobchievicĭ) c'unŭ resultatŭ, ce a satisfăcutŭ pe deplinŭ publiculŭ, care șĭ-a manifestatŭ îndestulirea cu aplause și vivate îmbărbătóre.

Nu-i vorbă, tinerii totdeuna dovedescŭ la rêndulŭ lorŭ adevĕrulŭ, că „occasione et potentia data“ corĕspundŭ așteptărilorŭ potrivite, decă suntŭ norocoșĭ de-a avé conducere înțeleptă și o societate străină de către egoismulŭ separatisticŭ.

A făcutŭ multŭ efectŭ domnișóra *Ana Poppŭ* („Rapsodie roumaine“ op. 13 de A. Sipos, esecutată pe piano, precum și domnișóra *Sidonia Poppŭ* și dlŭ *Virgilŭ Șotropa*, esecutândŭ piesa „Delphin Alard a 2-ua Symphonie concertante op. 31“ pentru două violine și accomp. de piano (d-șóra Ana Poppŭ) asemenea dlŭ *Ales. Andressi* în piesa: „Briccialdi“ Fantasie asupra motivelorŭ din opera „Don Carlos“ esecutată cu flauta cu acomp. de piano.

Ambele d-șóre s'au arĕtatŭ devotate și dibace aderente ale artei musicale, asemenea și cei doi tinerĭ amintițĭ. Publiculŭ le-a aplaudatŭ de repețite orĭ cu vioiciune.

A fostŭ bine esecutată și bine primită cântarea d-șóreĭ *Laura Ranta* (Arietta și Cavatina din op. Freischütz, de C. M. v. Weber) S'a arĕtatŭ stăpână peste organulŭ sĕu. Aplausele nu i-au lipsitŭ, ci s'au repețitŭ alăturea cu „sĕ trăiască!«

Alŭ 5-lea punctŭ alŭ programeĭ a fostŭ frumósa poesiă »Către poporulŭ românŭ« de Petru Dulfu.

Acéstă poesiă fŭ declamată c'unŭ efectŭ strălucitŭ de d-șóra *Maria Roșescu.* — Era o plăcere nu de tóte dilele a vedé și a audi o Româncă modestă (era în costum) vorbindŭ cu atâta curagiu și cu atâta sĕmțĕmentŭ »Către poporulŭ românŭ!“ Purtarea și variarea tonului, potrivită tecstului, a fostŭ escelentă. Scurtŭ declamarea a fostŭ la înălțimea sa. Publiculŭ a eruptŭ în »vivate« și aplause îndelungate mai la totă strofa.

Culmea succesului, așa credŭ, că a fostŭ la acelŭ pasagiu alŭ poesiei, unde se înșiră, câte averĭ fi s'au luatŭ Românului:

»Una însĕ nicĭodată n'au pututŭ ca sĕ țĭ răpescă
Nicĭ prin tabĕra puterei, nicĭ prin astuția lorŭ:
Consciința ta română și speranța'n viitorŭ!«

Aci publiculŭ a întreruptŭ pe gentila declamantă prin vivatele dese și aplausele lungĭ, cu carĭ întâmpina cuvintele eĭ.

Festivitatea s'a potențatŭ în urma vestei îmbucurătóre adusă de d-lŭ vice-președinte alŭ concertului, că adecă: la rugarea comitetului d-lŭ *Iacobŭ Mureșianu,* profesorŭ de musică în Blașiu, a primitŭ nobila sarcină de a esecuta câteva piese românescĭ pe piano.

Ivirea D-sale la piano a fostŭ primită cu lungĭ aplause! Apoi amŭ auditŭ pe cunoscutulŭ nostru pianistŭ, care a esecutatŭ mai multe cântece române cu atâta ușurătate și cu efectŭ puternicŭ.

Sĕmțĕmintele ce le-a provocatŭ se esprimau în fața fiăcăruĭ ascultătorŭ, plăcerea sufletéscă, trezită la melodia română, a isbucnitŭ în aplause sgomotóse. D-lŭ profesorŭ, înzadarŭ a încercatŭ a se depărta dela piano, căcĭ dispositiunea sufletéscă a publicului cerea sĕ-i cânte și mai departe prin strigăte „Sĕ audimŭ“, »Cum a fostŭ“. Acéstă serbare anuală a inteligințeĭ de aicĭ fiindŭ una din cele mai animate, d-lŭ profesorŭ, se înțelege, că a contribuitŭ multŭ la insemnătatea dileĭ.

Pe la 10 óre s'a începutŭ balulŭ Am vĕdutŭ o societate aleasă din locŭ și giurŭ. Toaletele au fostŭ de unŭ gustŭ și de-o eleganță potrivită timpului, în care trăimŭ. Ochii fugeau cu óre-care plăcere la costumele naționale. Costumate erau dómnele: Elisa Isacŭ, Catinca Coroianu, dómna Isacŭ (din Sebeșŭ) d-na Maria Podóbă (Clușiu); er dintre d-șóre erau în costumŭ național Maria Roșescu, Ana C. Popŭ (Gherla), Rosalia Mureșianŭ, A. Bianŭ (din Blașŭ).

Petrecerea a fostŭ peste totŭ forte animată. *Călușerii* și-au priceputŭ datorința. Mulțămirea publicului s'a esprimatŭ prin aplause vii și repețite. In decursulŭ pausei nicĭ toastele n'au lipsitŭ. D-lŭ Iuliu Coroianu, președintele, a fostŭ începetorulŭ. Musica n'a încetatŭ nicĭ în pausă. Ce dulce e cânteculŭ românŭ din orĭ-ce strună!

Anotezŭ în treacĕtŭ, că de deficitŭ nu e teamă. Amĕnuntele în acéstă privință nu se țină de mine, dér așa credŭ, că le vețĭ primi la rêndulŭ sĕu.

Balulŭ s'a terminatŭ numai pe la 6 óre diminéța. Mulțĭ vorŭ fi dusŭ suvenirĭ frumóse cu sine. O suvenire am și eu; nu e legată numai de persóne, ci parcă'mĭ dice:

Susŭ la lucru dér Române, pre alŭ muselorŭ câmpŭ verde...!
Până când numai din stele vei s'aștepțĭ ajutorare?
N'ai puterĭ deajunsŭ în tine, n'ai tu brațŭ și sufletŭ tare?

Unulŭ dintre cei presențĭ.

Lucrările băncii „**Meseriașulŭ românŭ**“ associațiune de creditŭ și depunerĭ, se vorŭ începe Marțĭ în 1 Martie c. n. la 11 óre în localulŭ Nr. 146 din Strada Scheilorŭ în parterŭ.

Biroulŭ băncii va fi deschisŭ deocamdată numai Joia dela 3—5 óre d. a. și Dumineca dela 10—12 óre a. m. — Brașovŭ, 14/26 Febr. 1887.

Directorulŭ esecutivŭ
Ionŭ Lengerŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 28 Februarie. După cum anunță „Budapester Journal,“ consilierulŭ dela legațiune din Paris, Goluchowski, e numitŭ deja ambasadorŭ austro-ungarŭ în Bucurescĭ în loculŭ baronului Mayr.

ROMA, 28 Februariu. — In cercurile parlamentare se vorbesce, că Saracco a primitŭ misiunea d'a forma cabinetulŭ. Saracco este aderentŭ alŭ politicei urmate de Depretis.

DIVERSE.

Cununiă. — D-lŭ *Stefanŭ Mureșianu* și d-șóra *Maria Mureșianu* și-au serbatŭ Cununia lorŭ, la 20 Faurŭ 1887 st. n. în biserica gr. cat. din San Marghita.

Femeia ascultătóre. — Intre Soții Sanders din Saint-Denis în Francia se iscase o cértă violentă și bărbatulŭ, care era curelarŭ, dise către femeia sa: "Tu îmĭ facĭ de multŭ viéța nesuferită și-țĭ spunŭ, că mĕ voiŭ sinucide. De astădată e lucru seriosŭ. Mĕ voiu spêndura. Du-te pentru o óră — pentru o óră, însémnă'țĭ bine! Când te vei reintórce, vorŭ fi tóte trecute. Cu supunere se depărtă nevasta, luă cheia locuinței și se duse la unŭ vecinŭ sĕ povestéscă. Peste 3 pătrare de óră vorbi ca din întêmplare despre cérta cu bărbatu-sĕu și despre planurile sale. Forte iritatŭ strigă vecinulŭ: „Dér trebue sĕ mérgă cine va la elŭ. Póte s'a și spêndsuratŭ.“ Femeea rĕspunse forte liniștită: „Elŭ mĭ-a interdisŭ de a mĕ reintórce înaintea unei óre; lipsescŭ încă 10 minute, nu vréu sĕ-i fiu nesupusă.“ Vecinulŭ smulse femeii celei prea multŭ ascultătóre cheia din mână, alergă în locuința curelarului, și ce sĕ vedĭ îlŭ găsi deja mortŭ. Elŭ deslegă cadavrulŭ și pirĭ pe femeă la poliția. Supusă interogatoriului, ea dădu neîncetatŭ dovedĭ că-i lipsea sĕmțĕmentulŭ mai de totŭ și repeta că nu s'ar fi putută reintórce înaintea orei impuse de soțulŭ ei, adăogândŭ, că bărbatulŭ ei ar fi așteptat'o c'unŭ cuțitŭ mare, și décă i-ar fi călcatŭ porunca, s'ar fi aflatŭ două jertfe în locŭ de una.

Unŭ interesantŭ casŭ medicinalŭ. — Din clinica profesorului Albert în spitalulŭ civilŭ din Viena se demonstră în 29 Ianuariu înaintea numĕroșilorŭ ascultătorĭ unŭ casŭ de bólă interesantŭ și pentru alte cercurĭ, despre care anunță foile vienese următórele: De unŭ timpŭ órecare s'a aruncatŭ în Viena de pe o ferésta a etagiului alŭ patrulea domnișóra Iosefina M. din mâhnire pentru mamă-sa, care era bolnavă de mórte, și rĕmase fără simțire pe petrișulŭ curții. Condusă în spitalulŭ de pe Wieden, își reveni érăși în simțirĭ și medicii consultanțĭ constatară după o îndelungată cercetare, că domnișóra s'ar fi alesŭ numai cu-o rănire neînsemnată în comparațiă cu cădĕtura, și că ar fi scăpatŭ ca prin minune de mórte. Pacienta, cadră de frumósă, fŭ luată în 28 Ianuariu sera în spitalulŭ civilŭ în îngrijire. Ea a rĕmasŭ dela periculósa cădĕtură numai cu-o *fractura calcaniă*, ruptură la osulŭ călcâiului, care are trebuință de-o operațiă, dér care se va vindeca în curêndŭ. Profesorulŭ Albert atrase atențiunea în vorbirea sa, că casulŭ este unicŭ în felulŭ sĕu cu privire la causa care l'a produsŭ. Pare de totŭ curiosŭ, că o cădere atâtŭ de periculósă sĕ nu pricinuéscă decâtŭ amintita vătămare ear nicĭdecum vătĕmarea organelorŭ interióre.

Unŭ nou vulcanŭ și cestiunea petroleului. — Nu departe de Baku „orașŭ de petroleu europénŭ,“ s'a formatŭ pe nebăgate de sémă unŭ vulcanŭ. In nóptea de 15 spre 16 Ianuariu se întêmplă o puternică sguduitură, ca a unei esplosiunĭ. Gemurile se cutremurau, ceriulŭ era înroșitŭ, ca de unŭ înfricoșatŭ incendiu. Totŭ astfelŭ se întêmplă și în nóptea următóre. In diminéța precedentă se arătă, că muntele Lok-Botan se transformase într'unŭ conŭ ce scuipa focŭ. Din craterŭ se ridica o colosală colónă de focŭ, care avea o înălțime de 350 urme; 24 de óre în continuu fŭ lumină ca diua. Masele de lavă aruncate de vulcanŭ acoperŭ mai multŭ de unŭ milŭ pătratŭ cu-o coje de o grosime de 20 urme. Locuitorii Bakului suntŭ forte îngrijațĭ sĕ nu se aprindă prin focurile suterane isvorulŭ celŭ de petroleu din apropierea orașului, séu sĕ nu sece în urma sguduiturilorŭ, carĭ stau în legătură cu schimbările geologice.

O tineră părechiă. — Tribunalulŭ regescŭ în afacerile civile din Oedenburg a publicatŭ o provocare oficială pentru aflarea unei părechĭ perdute. Dispăruta părechiă este anume din Nyek, loculŭ lorŭ natalŭ, de forte multŭ timpŭ absențĭ. Moștenitorii nerăbdătorĭ au cerutŭ sĕ fiă amêndoi declarațĭ ca morțĭ. Amintita diregĕtoriă, înainte de a îndeplini cererea își făcŭ datoria și invită pe Iohann Raab născutŭ în 25 Augustŭ 1777 și pe Elisabetha Lassgallner, născută în 2 Octomvre 1775 în formă corĕspundĕtóre a se presenta în persónă în decursulŭ unui anŭ. La casŭ contrarŭ etc. ect. — Tocmai imposibilŭ nu este, ca domnulŭ celŭ în etate de 110 anĭ și dómna în etate de 112 anĭ se apără în timpulŭ celŭ mai de apróape, protestândŭ în contra celorŭ ce i-au declaratŭ morțĭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureșianu**

acești doi bărbațĭ ocupă unŭ locŭ de frunte printre satiricii noștri. Bălăcescu era din Têrgulŭ Jiului. Elŭ deveni unulŭ din membrii partidului progresistŭ după vremea sa.

E forte săratŭ în glumele sale. Étă o epigramă:

Din modestiă, se vede,
Totŭ dicĭ că nu scii nimicŭ;
Tu o dici făr'a o crede,
Eu o credŭ fără s'o dicŭ.

Cea mai bună din lucrările lui este cea intitulată: »*Fă-mĕ, tată, sĕ'țĭ semĕnŭ*«.

O poesiă mică este: „*Țĕranulŭ și Pescarulŭ*“, pe care a cetit'o și o reproducŭ aci:

Unŭ țĕranŭ la têrgŭ se duse,
Peste vrêndŭ a têrgui.
Și-alegêndu-șĭ unŭ crapŭ mare,
Fără altă cercetare,
Seriosŭ pe locŭ se puse
La códă a'lŭ mirosi.
Pescarulŭ l'astă vedere,
Răbdarea de totŭ pierdêndŭ,
Dise ridêndŭ:
— Omŭ ciudatŭ ca tine, vere,
»N'am mai vĕdutŭ de când sunt
»P'ést pămêntŭ;
»Nicĭ așa minte nerodă
„Sĕ miroșĭ peștii la códă!
»Vréi sĕ afli de e próspĕtŭ, miróse-lŭ la capŭ, creștine,
"Că elŭ dela capŭ se strică și o scie orĭ și cine“.
— „Despre capŭ, dise țĕranulŭ,
„Nicĭ mai este de vorbitŭ,
„Căcĭ o sciu, o sciu, sĕrmanulŭ,
„Că de multŭ s'a împuțitŭ;
»Vrem sĕ vĕdŭ încai la códă decă este, [precum spunŭ,
»Că se póte de 'ntêmplare sĕ rĕmâie ceva bunŭ!“

Vodă d'atuncĭ, citindŭ, se dice că ar fi chematŭ pe autorŭ la palatŭ și i-ar fi datŭ o ispravniciă. Décă elŭ o fi primit'o, acésta arată că *adese-orĭ medicamentulŭ satirei folosesce mai multŭ doftorului decâtŭ bolnavului.*

*

M. Faca era umoristicŭ în scrierile sale și depingea ridicululŭ forte bine. Din „*Franțuzitele*“ lui—ce se punŭ alăturĭ cu „*Les précieuses ridicules*“ ale lui Molière — în care biciuește jargonulŭ franțuzescŭ, de care nu ne-amŭ scăpatŭ nicĭ adĭ, din acéstă scriere mai toțĭ ne aducemŭ aminte versurile:

Ascultă, *mașer* Lucsandra, așŭ vrea sĕ mĕ plimbŭ pe podŭ
Șĭ-apoi sĕ stau cu calésca la *madam marșan de mod;*
Voiu sĕ'mĭ facŭ o pălăriă *cu blondurĭ* și *anvelur*,
Căcĭ îmĭ vine *a merveil* cu bouaua de samur.
A! *mașer*, sĕ'mĭ vedĭ *mantela!* mai *sublim*, mai lucru *fen!*
O *dublură* 'nfricoșată și fața *amur san fen,* etc.

Elŭ a combătutŭ totŭ aci și pe aceia, carĭ nu iubeu teatrulŭ naționalŭ ce se înființase de curêndŭ și care erau mai alesŭ femei. Conferențiarulŭ citesce convorbirea între cucóna Elenca, cucóna Smaranda și cucóna Catinca, din care puiu și eu aci câteva versurĭ:

Cucóna Elenca.
Spune'mĭ, șoro, ai fostŭ vr'odată la teatru rumânescŭ?
Cucóna Smaranda.
Dumnedĕu sĕ mĕ ferescă! nu voiu sĕ mĕ gândescŭ,
Pân'acum nu sunt nebună ca sĕ hotărăscŭ sĕ mergŭ
La unŭ locŭ unde băcanii și cismarii toțĭ alergŭ.
Cucóna Catinca.
Băcanŭ, cismarŭ șĭ-orŭ ce meșteri suntŭ meșteri rumânescĭ
Și de ce mai multŭ vĕ place unde mergŭ *șușterĭ nemțescĭ?*
Cucóna Elenca.
Șĭ-apoi ce sĕ vedĭ acolo? Sĕ ascultĭ la unŭ actorŭ
Care face 'n rumânesce declarațĭi de amorŭ!
Cucóna Smaranda.
Declarațĭi rumânesce! Spune'mĭ, s'a mai pomenitŭ?
Eu de când sunt în viĕță și din câte am primitŭ,
N'am mai vĕdutŭ până astădĭ nicĭ uniculŭ românescŭ.
etc. etc.

Relativŭ la asta, d-sa adauge: din nefericire câteva nepóte cu aceleașĭ bolnave idei și obiceiurĭ.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena
din 26 Februariu st. n 1887

Rentă de aurŭ 5%	96 85
Rentă de hârtiă 5%	86 35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 —
Bonurĭ rurale ungare	103.90
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.90
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.75
Bonurĭ rurale transilvane	103 90
Bonurĭ croato-slavone	104 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120.—
Renta de hârtiă austriacă	78 40
Renta de arg. austr.	79 90
Renta de aurŭ austr.	109 30
Losurile din 1860	133.—
Acţiunile băncel austro-ungare	852 —
Act. băncel de creditŭ ung.	282.—
Act. băncel de creditŭ austr.	275.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 01
Napoleon-d'orĭ	10.12
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	128.15

Bursa de Bucuresci.
Cota oficială dela 14 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	$89^1/_2$	$90^1/_2$
Renta rom. amort. (5%)	$91^1/_2$	$92^1/_2$
» convert. (6%)	85—	84—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	$33^1/_2$	$37^1/_2$
Credit fonc. rural (7%)	$98^1/_2$	$99^1/_2$
» „ „ (5%)	83—	84—
» » urban (7%)	96—	97—
» » » (6%)	89—	90—
» » » (5%)	79—	80—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.50	20.50
Bancnote austriace contra aurŭ	1.98	2.00

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 28 Februariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.39	Vênd.	8.42
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.12
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5.95	»	6.00
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 29/1887.

CONCURSŬ.

Devenindŭ în vacanţă următórele stipendii şi anume:

A. 1. Unŭ stipendiu de 50 fl. pe anŭ din fundaţiunea anonimă „Dobâca“ destinatŭ pentru unŭ gimnasistŭ născ. în fostulŭ com. alŭ Dobâcei.

2. Unŭ stipendiu de 40 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Radu M. Riureanŭ“ pentru studenţĭ la gimnasiu.

3. Unŭ stipendiu de 60 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Gallianŭ“ pentru studenţĭ de gimnasiu.

Mai departe fiindŭ vacante următórele:

B. 4) Unŭ ajutorŭ de 60 fl. pe anŭ, pentru tinerĭ sau tinere, ce ar voi sĕ înveţe la vre-unŭ institutŭ séu corporaţiune industrială din patriă vre-una din meseriile: ţesutulŭ de pânzeturĭ, covórĕ, părţĭ de îmbrăcăminte pe rĕsbóie mai perfecţionate séu cusătură de albiturĭ, broderii séu croitoria superióră de dame séu bărbaţĭ, séu arta orologeriei, juvaergiariei (argintăriei) séu a farmaciei.

5. Unŭ ajutorŭ de 20 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Tofaleană,“ pentru tinerĭ descendenţĭ din vre-o familie de ale fostei comune „Tofalău,“ carĭ ar voi sĕ înveţe vre-o meseriă óre-care.

6. 16 ajutóre à 25 fl. pe anŭ, menite pentru tinerĭ românĭ, carĭ voescŭ a învĕţa vre-o meseriă, dér mai cu sémă: rotăria, lemnăria (bărdăşia) făurăria, măsăria (têmplăria) cismăria, pălărieria, curelăria, şelăria, maşinăria agricolă.

Prin acésta se escrie concursŭ.

Cererile au a se înainta comitetului *Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului română* în Sibiiu până la 1 Aprilie st. n. 1887. Cererile întrate mai târdiu nu se vorŭ considera.

Aspiranţii la vre-unulŭ din stipendiile amintite sub A. 1—3 au sĕ acludă la suplicele lorŭ:

a) Carte de botezŭ în originalŭ séu în copiă legalisată. *b)* Testimoniu scolasticŭ de pe sem. I. alŭ anului scol. curgĕtorŭ. *c)* Atestatŭ de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care cercetéză scóla de presentŭ. *d)* Atestatŭ de paupertate séu de orfanŭ, décă concur. e orfanŭ.

Conformŭ literilorŭ fundaţionale, la obţinerea stipendiului de sub 3. din fundaţiunea „Gallianŭ“, ceteris paribus va avé preferinţă acela dintre concurenţĭ, carele va dovedi, că se trage din familia fundatorului şi anume din familia „Popŭ şi Antona.“ Suplicanţii la vre-unulŭ din ajutórele amintite sub B. 4—6 au sĕ presente următórele documente:

a) Atestatŭ de botezŭ în originalŭ séu în copiă legalisată. *b)* Testimoniu scol. de celŭ puţinŭ 4 clase elementare. *c)* Atestatŭ, că se află deja lucrândŭ la vre unŭ măestru séu corporaţiune, şi cu ce succesŭ.

Aspiranţii la ajutórele de sub 5 şi 6 vorŭ avé sĕ aştérnă în originalŭ séu în copiă legalisată şi contractulŭ încheiatŭ cu măestrulŭ conformŭ §. 61. alŭ legei industriale (art. leg. XVII. 1884)

d) Atestatŭ de moralitate dela autoritatea competentă locală.

e) Adeverinţă dela părinţĭ séu tutorĭ, că suntŭ decişĭ a lăsa pe fiii séu pupilii lorŭ la învĕţătură până se vorŭ perfecţiona pe deplinŭ.

Din şedinţa comitetului Associaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului românŭ ţinuta la

Sibiiu, în 1 Ianuarie 1887. 3—3

Iacobŭ Bologa, v.-preşedinte. Dr. I. Crişianŭ, secretarŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
	—	—	—	—
Braşovŭ (	7.47	—	4.1?	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8.51	—	5.4?	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.05	—	8.52	—
Sighişora (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12.0?	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3.64	—
Ghirisŭ	3.5?	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
	5.30	—	5.56	—
Clusiu (	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.0?
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.5?
Ciucia	—	7.43	—	12.16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
(	—	9.13	—	4.05
Oradia-mare	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.2?
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5.40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mezo-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.51	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clusiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12.30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mică	3.36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sighişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulu de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5 56	—	9.33
Conopŭ	6 27	—	9 53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenu de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6 19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşeni

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3 05	—	6 41
Petroşeni	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6 32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenu omnibus	Trenŭ mixt
Petroşeni	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ